

Научна хроника

Шеста научно-практична Школа србистике „Доминанте српске културе. Српска култура као дозор и реципијент“

Јелена Сандић

Школа србистике је научно-практични семинар за студенте и младе истраживаче, који се од 2019. одржава једном годишње као заједнички пројекат Филолошког факултета Московскога државног универзитета „Ломоносов“, Института за лингвистичка истраживања Руске академије наука, Института за славистику РАН и Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Учесници Школе србистике у прилици су да слушају предавања руских и српских професора о темама из српског језика, српске књижевности и српске културне историје. Поред тога што проширују научна знања из области србистике, могу добити повратне информације о својим радовима, било да су то конкретне смјернице у вези с представљеном темом, било да су у питању општи савјети за академско писање.

Учесници овогодишње Школе србистике

Шеста Школа србистике одржана је од 30. септембра до 3. октобра 2024. године у Институту за лингвистичка истраживања Руске

академије наука. На овогодишњој Школи учествовали су професори: Људмила В. Кузмичева, са Московскога државног универзитета, Андреј Н. Собољев, са Института за лингвистичка истраживања РАН, Јелена Јовановић, са Музиколошког института САНУ, и Рајна Драгићевић, Весна Ломпар и Мило Ломпар, са Филолошког факултета Универзитета у Београду. У Организационом одбору Школе биле су и др Ана А. Плотникова, главни научни сарадник Одјељења за етнолингвистику и фолклористику, која је, нажалост, ове године била спријечена да одржи предавање, и др Јекатерина И. Јакушкина, заслужна за организацију Школе. Учествовали су студенти из Србије, Босне и Херцеговине, Русије и Бјелорусије, а њихови реферати били су подијељени на секције „Српски језик“, „Српска књижевност“ и „Историја и култура Србије“.

Вечери су биле предвиђене за разговорни клуб, који је на посебан начин зближавао српске и руске студенте. Поред тога, организовани су квалитетни излети и посјете значајним музејима.

Теме предавања у вези с језиком обухватиле су различите аспекте његовог проучавања, али је фокус био на прималачкој и давалачкој функцији српског језика, при чему су нарочито разматрани утицаји на лексику. Тако је излагање проф. Драгићевић било о видљивим и невидљивим утицајима енглеског језика на лексику српског језика. Проф. Весна Ломпар одржала је занимљиво предавање о прилагођавању језичких игара у настави српског језика, док је проф. Собољев српски језик посматрао у улози донора и рецепијента. На излагању проф. Кузмичеве могли смо чути како се српска тема обликовала у културном и друштвеном животу Русије 19. и 20. вијека. О тананим везама српске и свјетске књижевности у контексту *Романа о Лондону* и *Лажног цара Шћепана Малог* говорило се на предавањима проф. Мила Ломпара.

Међу темама укљученим у овогодишњу Школу србистике значајно мјесто дато је и српском фолклору. Др Јелена Јовановић одржала је предавање с темом „Српска вокална традиција (народно певање) у светлу културних контаката“. Испитујући овај значајан аспект нематеријалнога културног наслеђа, Јелена Јовановић указала је на различите лирске врсте, њихове формалне карактеристике, везаност за обреде и обичаје, особености сеоског и градског пјевања и различите утицаје других вокалних традиција на нашу. Чули смо неколико теренских звучних записа народне лирике и снимке извођења пјесама из спјева *Рибање* и *рибарско приговарање*, у којем је сачуван најстарији постојећи нотни запис. Сем тога, било је ријечи и о традицији етномузиколошких истраживања у Србији.

Занимљиво је да је фолклорни дух посредно био присутан од самог почетка Школе – у здању у коме је Школа одржана, у

конференцијској сали, налази се портрет И. И. Срезњевског, којег, поред његовога вишеструког значаја, идентификујемо и као аутора Вуковог животописа.

У оквиру секције „Српска књижевност“ првог дана Школе изложила сам реферат с темом „Мегдан у српским епским народним пјесмама и биљинама – паралела на одабраним примјерима“, у коме су представљене сличности између српских епских пјесама и руских биљина кроз етапе мегдана и тип натприродног противника. Истакнути су слични мотиви и неки готово исти стихови, као и заједнички елементи митског наслеђа и паралелног процеса историзације у развоју епоса. Руске колеге заинтересоване за изворе епских пјесама упутили смо на интернет базу епске народне поезије др Мирјане Детелић и инж. Бранислава Томића (*Monumenta Serbica*, <http://www.branatomic.com/monumentaserbica/err/>), за коју су рекли да им је занимљива, како због корпуса пјесама тако и због могућности претраживања.

Захвалност дугујемо г. Небојши Јанковићу и Фонду Светога манастира Хиландара, који су финансијском подршком омогућили постојање Школе.

Надамо се да ће Школа и наредних година зближавати истакнуте и будуће србисте из различитих земаља, те наставити да доприноси резултатима у србистици на свим њеним пољима истраживања.

Јелена Сандић / Jelena Sandić
Универзитет у Београду, Филолошки факултет /
University of Belgrade, Faculty of Philology
E-mail: jelena.sandic004@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0007-4766-9480>

Примљено/Received: 14. 11. 2024.
Прихваћено/Accepted: 18. 11. 2024.